

11 KLEINE EN GROTE IDEEËN
100 JAAR NA DE GROOTE OORLOG

GROTE in vlaams brabant ORLOG

Inspiratiekit voor steden en gemeenten

Inhoudsopgave

3. VOORWOORD: HOOP EN VREDE

4. NA 4 JAAR GROOTE OORLOG IS ER HOOP

6. 11 KLEINE EN GROTE IDEEËN

6. Fietsen en wandelen in het spoor van de groote oorlog
8. 11.11.18 Gelijkijdig herdenkingsmoment
9. Herinneringsbomen
10. Klaprozeveld
12. Brabantse bevrijdingsbals op 10.11.18
14. Stoeptenen en vredespaden
16. Een uitzichtloos labyrint
18. Samenwerken met (lokale) kunstenaars
19. Foto's in het straatbeeld
20. De oorlog vandaag
22. Een duwtje in de rug

26. INSPIRATIEGIDS: KLEIN IN DE GROOTE OORLOG

Colofon:

Deze publicatie werd uitgegeven in november 2017 door Toerisme Vlaams-Brabant vzw. Samenstelling en redactie: Els Salembier, Stef Stegen, Ragna Van Den Bergh. Deze publicatie werd met zorg samengesteld. De organisatie is niet verantwoordelijk voor eventuele fouten. Copywrite: Bart Claes (www.wartaal.be). Vormgeving: communicatiedienst provincie Vlaams-Brabant. Foto's en illustraties: Lander Loeckx, Castor, Tynne Cot, Toeterdonk, Stichting Vredescentrum Eindhoven, Gunther Demmig, Gasthoven Invites, CWRM. Verantwoordelijke uitgever: Toerisme Vlaams-Brabant vzw, Provincieplein 1, 3010 Leuven. Wettelijk depotnummer: D/2017/4058/03 | Druk: Goekint Graphics

Hoop en vrede

Honderd jaar geleden, op 11 november 1918, tekende de Duitse afgevaardigde de overgave in een treinwagon in de Franse bossen nabij Parijs. Om 11 uur die dag zouden alle geweren en kanonnen zwijgen. Het officiële einde van de Eerste Wereldoorlog, na vier jaar gruwel en geweld. In onze dorpen en steden was er geen reden tot feestvreugde. Maar er was wel eindelijk vrede. En hoop. En tijd om de wonden te laten helen. De wederopbouw kon beginnen.

Het einde van de Eerste Wereldoorlog wordt wereldwijd herdacht. Zeker ook hier in Vlaams-Brabant, waar de oorlog wonden heeft geslagen. Het is een herdenking van de vrede en van de hoop die hebben gezegevierd over de oorlog. Dat levert zonder twijfel boeiende initiatieven op, en wij helpen daar graag bij. In deze inspiratiegids vind je tips, inspiratie en nuttige informatie voor een geslaagd herdenkingsinitiatief voor inwoners en bezoekers. Laat ons jouw plannen weten, we zetten er graag mee onze schouders onder en geven er de gepaste richtbaarheid aan.

Monique Swinnen
Gedeputeerde voor toerisme

NA 4 JAAR GROOTE OORLOG IS ER HOOP

Toen op 10 oktober 1914 Antwerpen viel, werd het ook voor de Brabanders duidelijk dat de Duitse bezettingsmacht niet meteen zou vertrekken. Pas vier jaar later tekenden de afgevaardigden van de betrokken landen een bestand. De wapenstilstand werd op 11 november 1918 bezegeld in Compiègne bij Parijs en ging die dag om 11 uur van kracht.

GEEN TIJD VOOR FEESTVREUGDE

De oorlog was dan wel officieel gedaan, de tijd om te feesten was nog niet aangebroken. Gesneuvelde soldaten die niet in hun eigen streek konden begraven worden, kregen een definitief graf in Veltem-Beisem, Sint-Margriete-Houtem of Epegegem. Belgische militairen werden na vier jaar opnieuw opgeroepen om de Duitse troepen uit het land te begeleiden, de grenzen te bewaken en in te staan voor de duizenden Duitse krijgsgevangenen. Voedsel was nog steeds een probleem en de Spaanse Griep maakte volop slachtoffers, nog meer dan tijdens de oorlogsjaren. Zonen, vaders en broers waren gesneuveld, verminkt of getraumatiseerd en konden hun vooroorlogse beroep niet oppikken. Een moeilijke tijd brak aan.

WEDEROPBOUW

Ondanks voorzichtige Duitse pogingen om de materiële schade aan te pakken en nieuwe woningen te bouwen – zoals in het zwaar verwoeste Kapelle-op-den-Bos – moest de wederopbouw nog beginnen. In 1919 verrezen er houten barakken als noodwoningen, onder meer in Zemst, bekostigd door het Koning Albertfonds.

De wederopbouw werd bemoeilijkt door een gebrek aan geld, onvoldoende kwalitatieve bouwmaterialen en zware procedures. De discussies over de bouwstijl liepen hoog op, meestal moesten moderniserende oplossingen het afleggen tegen traditioneel-historiserende. Rond 1926 was de heropbouw in het toenmalige Brabant grotendeels voltooid. De nieuwe Leuvense universiteitsbibliotheek werd het pronkstuk. De bouw duurde van 1921 tot 1928 en steunde op milde giften van Amerikaanse onderwijsinstellingen.

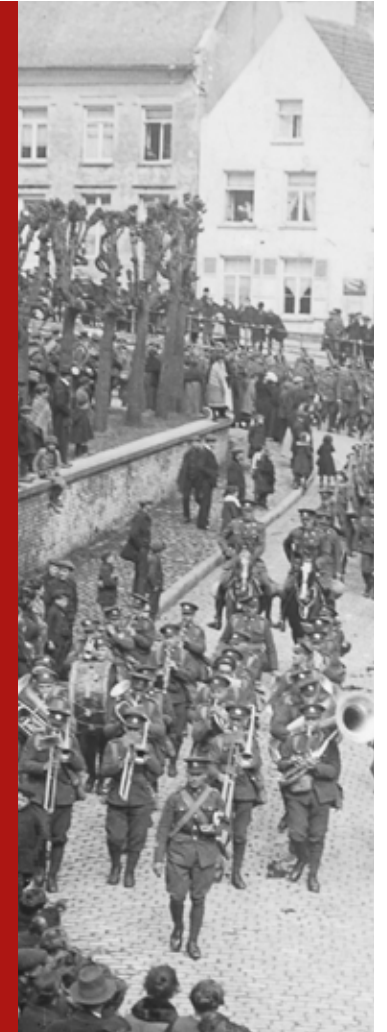
WAAROM DEZE INSPIRATIEKIT MET TOERISTISCHE IDEEËN VOOR INWONERS ÉN BEZOEKERS?

Hoe herdenkt jouw gemeente of stad het einde van de Grote Oorlog, nu net 100 jaar geleden? Met de originele tips en inspiratie in deze gids zet je boeiende toeristische initiatieven op touw voor inwoners én bezoekers.

Je vindt hier formules die al bestaan maar waar je misschien niet aan denkt, met voorbeelden uit andere gemeenten ter inspiratie. De ideeën zetten vaak aan tot samenwerking en brengen zo verenigingen, scholen en mensen bij elkaar, of haken in op de fiets- en wandelknooppuntnetwerken in onze provincie.

Met een klein budget is al veel mogelijk. Komt jouw project in aanmerking voor een subsidie, dan wijzen we je graag de weg. In deze gids vind je ook heel wat organisaties terug die je graag verder helpen.

En nu, samen aan de slag om de vrede te herdenken!

VERWANTE IDEEËN

- 🌸 Een **wandeling** met een verteller of dichter.
- 🌸 **Nocturnewandeling** in een fort, klooster, bunker ...
- 🌸 Een **smokkelroute** in het bos voor kinderen.
- 🌸 **Wandeling of fietstocht** met gids langs gebouwen uit de wederopbouwperiode. Er zijn veel voorbeelden te vinden in Zemst (Elewijt en Eppegem) en Kapelle-op-den-Bos.
- 🌸 Een **geocache** op locaties met een oorlogsverleden.

1 FIETSEN EN WANDELEN IN HET SPOOR VAN DE GROOTE OORLOG

MAAK EEN THEMALUS OP HET WANDEL- OF FIETSNETWERK DOOR DE GEMEENTE OF STAD IN HET KADER VAN DE GROOTE OORLOG.

AANPAK

Teken een wandel- of fietslus uit langs verhalen en relictten van WOI via het fietsknooppuntennetwerk of bewegwijzerde wandelingen. Maak flyers of infoborden, of werk digitaal. Maak gebruik van foto's van toen en vergelijk die met straatbeelden en gebouwen van vandaag.

*Tip: in het Documentatiecentrum Vlaams-Brabant vind je meer dan 1.000 boeken en tijdschriftartikels over het oorlogsverleden en de bezettingsgeschiedenis. Je kan de catalogus online raadplegen.
<http://docvlaamsbrabant.bibliotheek.be>*

VOORBEELDEN UIT DE REGIO

De oorlogsfietsroutes Dijle- en Getelinie en Brabantse Kouters ontrafelen de oorlogsgeschiedenis van Vlaams-Brabant en nemen je mee op een tocht langs veldslagen, heldendaden en vergeten verhalen.
www.toerismevlaamsbrabant.be/oorlog

De Tresigniesroute van Toerisme Zemst is genoemd naar de heldhaftige Korporaal Léon Trésignies die het leven liet bij een poging om de Verbrande Brug neer te laten. De fietsroute opent officieel op 24 juni 2018 met een indrukwekkende militaire en burgerlijke plechtigheid ter gelegenheid van de 100ste verjaardag van de militaire begraafplaats van Eppegem.

Themaroute in Lubbeek: vijf infopanelen op het fietsnetwerk Vlaams-Brabant brengen de gevechten in het dorp tot leven. De fietslus volgt de knooppunten 21-67-85-84-83-29-99-20-22-96-23-18-21. Je bepaalt zelf je startplaats en route. Een flyer vertelt je meer over de oorlogsgeschiedenis van de gemeente en suggereert je enkele haltes als rustpauze.

Ook met de **auto of moto** kan je het oorlogslandschap gaan ontdekken. Twee autoroutes nemen je mee naar de belangrijkste oorlogsbezienswaardigheden langs de Gete- en Dijlelinie. Meer info over deze routes kan je vinden op www.toerismevlaamsbrabant.be/oorlog

2 GELIJKTJDIG HERDENKINGSMOMENT OP 11/11/18 OM 11.11 UUR

**ORGANISEER EEN
HERDENKINGSMOMENT
OP 11 NOVEMBER 2018
MET ZOVEEL MOGELIJK
VLAAMS-BRABANTSE
STEDEN EN GEMEENTEN
SAMEN.**

AANPAK

Richt een herdenkingscomité op, zo creëer je extra draagvlak binnen je gemeente. Doe daarvoor een oproep naar het verenigingsleven van je gemeente, bij erfgoedinstanties, via de bib, via scholen, via jeugdbewegingen, heemkundige kringen of muziekverenigingen. Misschien ontdek je kennis en vaardigheden waar je geen weet van had.

ZIE JE HET GROTER?

Combineer het herdenkingsmoment dan met een concert, het lossen van vredesduiven of ballonnen met een vredesboodschap in samenwerking met de scholen of jeugdverenigingen. Je kan ook een themadag of een heel themaweekend organiseren om de bevrijders te herdenken. Een Britse avond, bijvoorbeeld.

DAG VAN DE VREDE EN VLAAMSE VREDESWEEK

Ook de Internationale Dag van de Vrede kan een moment zijn om iets te organiseren. Die valt telkens op 21 september en is meteen de start van de Vlaamse Vredesweek die loopt tot 2 oktober. De Vlaamse Vredesweek is een initiatief van Pax Christi Vlaanderen. In 2018 is ze aan haar 29ste editie toe.

3 HERINNERINGSBOMEN

**PLANT EEN WINTERLINDE OF
ZOMEREIK ALS HERINNERINGS-
BOOM. EEN INITIATIEF VAN HET
AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN
BOS.**

De winterlinde en zomereik worden van oudsher als getuigenbomen aangeplant. Ze worden heel oud en hebben een hoog herstelvermogen. ANB vroeg begin 2017 alle Vlaamse steden en gemeenten om een herinneringsboom te bestellen. Heb je als gemeente geen mailing ontvangen en wil je graag intekenen? Neem dan contact op met ANB via dominicanenklooster@vlaanderen.be

www.natuurenbos.be/grooteoorlog

ENKELE VOORBEELDEN

Het Vredesbos en het Plein van de Verdraagzaamheid in Zemst zetten de vredesgedachte flink in de verf. Zemst tekende in 2007 de engagementsverklaring 'Zemst Vredesgemeente' van Pax Christi. Sindsdien zetten vrijwilligers acties op touw in de basisscholen, en worden burgers betrokken bij de herdenking van Wapenstilstand en bij de problematiek van vluchtelingen en conflicten in de wereld. Wordt jouw stad ook een Vredesgemeente?

www.paxchristi.be/vredeswinkel/vredesgemeente

**Pak je (herinnerings)boom in met een motief van
gehaakte klaprozen.**

KVLV heeft een patroon klaar waarmee je aan de slag kan, samen met verenigingen en scholen. Zie www.kvlv.be/Portals/27/documents/Home/Nieuws/2012/Klaproos%20haken.pdf.

Een filmpje op Youtube helpt je op weg: www.youtube.com/watch?v=oQJbYZKcgJA.

Breihulp nodig? www.breicabine.be

Uiteraard hoef je niet met echte klaprozen aan de slag. Op Tyne Cot staat een mooie installatie met klaprozen in kunststof. Voordeel is dat deze meteen ook een hele tijd kunnen blijven staan.

Ga je liever aan de slag met klaprozen in klei? Neem dan contact op met 'Klaprozen voor vrede vzw', een initiatief van keramiste Anita Huybens. www.klaprozen.be

4 KLAPROZENVELD

ANB ZAAIT TIJDENS DE HERDENKINGSPERIODE ZOVEEL MOGELIJK KLAPROOSVELDEN IN. DIE KLEUREN MOOI ROOD IN DE ZOMER.

ANB zorgt voor gratis klaprooszaad en een ontwerp voor een infobord 'In Vlaanderen velden bloeien de klaprozen'. Iedereen kan deelnemen: gemeenten en steden, maar ook bedrijven, verenigingen of privépersonen met een WOI-project. www.natuurenbos.be/grooteoorlog

Toerisme Vlaams-Brabant hoopt zoveel mogelijk klaprozenvelden in te zaaien in zoveel mogelijk Vlaams-Brabantse gemeenten. Ook in jouw stad of gemeente? Dat kan op veel plaatsen.

Denk aan:

- openbare plaatsen/parken/pleinen
- bermen
- mooie, verscholen plekjes
- anti-erosiestroken en bloemstroken langs landbouwpercelen
- bermen van autosnelwegen
- de markering van linies

Beschikt jouw stad of gemeente over volkstuinten of samentuinprojecten? Dan kan je de tuinders vragen (vergeten) oorlogsgroenten te zaaien of te planten. Misschien kan er zelfs samengewerkt worden met scholen of verenigingen om recepten te ontwikkelen.

5 BRABANTSE BEVRIJDINGSBALS OP ZATERDAG 10 NOVEMBER 2018

ORGANISEER EEN BEVRIJDINGSBAL
OP ZATERDAG 10 NOVEMBER. MET
MUZIEK, KLEDIJ, GERECHTEN
EN DRANKJES UIT DE TIJD VAN TOEN.

Toeterdonk

Fanfare Toeterdonk uit Tildonk (Haacht) is een buitenbeentje in fanfareland. Met de voorstelling 'Engelenburcht. Hartslag van een dorp in 1914' vertelt Toeterdonk het verhaal van de oorlog door de ogen van de mensen die er deel van uitmaakten. De angst, eenzaamheid, heimwee, geloof, hoop en twijfel werd majestueus op muziek gezet in een symfonisch geheel. De voorstelling duurt 75 minuten.

www.toeterdonk.be/engelenburcht

Nuttige links

Klapzoen

Klapzoen evoceert het verdriet en de emoties van soldaten, achterblijvers en alle slachtoffers van de Grote Oorlog. Oorlogspoëzie van Geert Vanhassel en muziek van het Anemos Saxofoonkwartet. Boeken via www.pinguinproductions.be

Fijnbesnaard

Het kleine gezelschap Fijnbesnaard brengt met de voorstelling 'Kleine muziek uit de Grote Oorlog' een luisterconcert voor kinderen vanaf 10 jaar en volwassenen.

www.fijnbesnaard.be

The Andrews Brothers

Drie zingende soldaten en drie bevallige vrouwelijke soldaten die voor de muzikale begeleiding zorgen. Swingen, zingen en dansen zoals toen, in een show van 75 minuten.

www.theandrewsbrosthers.be

The Army Stars

De muziek van de oorlogsjaren weerklinkt onder de begeleiding van accordeonmuziek als de dames en heren van The Army Stars het podium bemannen.

www.facebook.com/TheArmyStars

Er zijn tal van manieren waarop je een bevrijdingsbal of -avond kan inkleden:

- Een **filmavond**, met films over de Eerste Wereldoorlog, zoals 'Un long dimanche de fiançailles (2004), War Horse (2011), The Lost Battalion (2001), Joyeux Noël (2005), All Quiet on the Western Front (1930) of Paths of Glory (1957).
- Een **volksbal** met live muziek en een dansinitiatie op straten en pleinen. Kies voor dansen van toen: swing, lindy-hop ...
- Maak een **photo booth** – een fotosetting - met een stoere soldaat of een aangepast interieur. Wil je hiervoor graag een digitaal beeld van ons ontvangen? Mail ons via grootoorlog@vlaamsbrabant.be.
- Organiseer een **tentoonstelling** over WOI en de bevrijding. Dat kan met fotomateriaal uit de gemeente. Of vraag de expo 'Boter bij de vis' van het Centrum Agrarische Geschiedenis (CAG): www.boterbijdeviswo1.be.
- Richt een **tijdelijk restaurant** in met gerechten uit de veldkeuken.
- Organiseer een **parade** met militaire voertuigen en/of praalwagens.
- Nodig een **professionele verteller** uit voor een vertelavond over de oorlogsjaren. Bijvoorbeeld Rien Van Meensel en Fred Versonnen (www.verhalenvoorhetleven.be). Of vraag bewoners om verhalen over hun familie tijdens de oorlog te vertellen.
- Werk samen met de jeugdverenigingen een groot **dorps- of stadspel** ikv WOI of oorlog en vrede uit. Inspiratie vind je op www.tumult.be en www.aanstokerij.be.

6 STOEPSTENEN EN VREDESPADEN

LEG STRUIKEL- OF ATTENTIESTENEN IN STOEPEN OF OP ANDERE PLEKKEN IN JE STAD OF GEMEENTE. OF RICHT EEN VREDESPAD IN.

STRUIKELSTENEN

Je vindt de struikelstenen van de Duitse kunstenaar Gunther Demnig in stoepen over heel Europa. Meer dan vijftigduizend zijn het er, en nog eens zesduizend in Berlijn alleen. De stenen meten tien op tien centimeter en zijn gegraveerd met de namen van de veelal Joodse bewoners die tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn gedeporteerd en vermoord in de concentratiekampen. Ook voor de slachtoffers van WOI van jouw stad of gemeente zou je stoep- of struikelstenen kunnen ontwerpen. Werk daarvoor samen met lokale kunstenaars.

Tip: Je vindt de meest actuele informatie over gesneuvelden op www.wardeadregister.be/nl. Je kan er enkel zoeken op begraafplaats, niet op woonplaats.

VREDESPAD

Het VredesPad Eindhoven is een wandelpad in het Meerlandpark. Het staat in het teken van vrede, duurzaamheid en internationale solidariteit. De acht onderdelen benadrukken elk een ander aspect van het begrip wereldvrede. Misschien iets voor een park of bos in jouw gemeente? Lokale kunstenaars en verenigingen helpen je allicht graag een handje.

ATTENTIESTENEN

In Nederland wijzen attentiestenen je op merkwaardige historische gebouwen die er ooit hebben gestaan. Een attentiesteen ligt verzonken in de stoep en toont een oude foto met enkele tekstregels erbij. <http://attentiestenen.nl>

TIJDELIJK OF PERMANENT?

De oorlog mogen we nooit vergeten. Dus waarom geen permanent labyrint als herinnering? Misschien is er in jouw gemeente of stad wel een park, speelzone of bos waar dit kan?

7 EEN UITZICHTLOOS LABYRINT

RICHT EEN TIJDELIJK LABYRINT IN OP EEN PLEIN OF IN EEN PARK. DE SMALLE GANGEN VAN EEN DOOLHOF VERWIJZEN NAAR DE LOOPGRAVEN EN SYMBOLISEREN DE UITZICHTLOOSHEID VAN EEN OORLOG.

Als muren gebruik je panelen die je aankleedt, bijvoorbeeld met:

- **Tekeningen** over oorlog en vrede, gemaakt door verenigingen en scholen.
- **Foto's** van 100 jaar geleden en nu. Je vindt veel fotomateriaal op www.europeana.eu
- **Teksten, gedichten, dagboekfragmenten** uit de oorlogsjaren.
- **Cartoons** van toen en nu over oorlog en vrede. Je vindt voorbeelden van spotprenten op www.histoforum.net/prentendoos/wo1.htm.

Tip: als uitdaging moet de bezoeker van het labyrint op zoek naar een item of tekening, gemaakt door een school of vereniging. Om dat item te vinden, kan je tips geven volgens het principe dat gebruikt wordt op militaire begraafplaatsen: een alfabetische namenlijst met aanduiding van zone en rij.

Je kan je labyrint ook maken met jutezakken, versierd met borduursels over vrede. De zakken verwijzen naar de Amerikaanse bloemzakken die na WO1 door kinderen werden versierd als dank voor de voedselbedelingen.

8 SAMENWERKEN MET (LOKALE) KUNSTENAARS

HERDENK DE GROOTE OORLOG OP EEN KUNSTZINNIGE MANIER, MET DE HULP VAN LOKALE KUNSTENAARS.

Wonen er gekende kunstenaars in je stad of gemeente? Of een kunstvereniging of academie of conservatorium dat wel wil meewerken aan een oorlogsproject? Je kan samen boeiende kunstprojecten vorm geven:

- Een spiegelkunstwerk in de vorm van een soldaat, zijn reflectie herinnert ons er aan dat ook wij in zijn schoenen zouden kunnen staan.
- Een monumentaal beeld in het gemeentehuis.
- Een tentoonstelling met oorlog en vrede als thema.

ENKELE VOORBEELDEN

Expo in Hoegaarden

De Hoegaardse kunstenaars nodigen je op Palmzondag 2018 uit voor een tentoonstelling van schilderijen in het teken van de bevrijding. De gemeente voorziet schilderdoeken. Alle kunstenaars werken op dezelfde grootte en volgens hetzelfde concept.

Engelenburcht als kunstenaarsdorp

Tijdens Open Monumentendag 2017 verzamelden kunstenaars uit de omgeving zich in en rond de Engelenburcht in Tildonk, waar je ook het Belevingscentrum '14-'18 vindt. Ze legden de erfgoedsite vast op doek, papier of in woorden. Dat leverde een unieke reeks kunstwerken op.

Gasthoven Invites

Het Stedelijk Museum van Aarschot organiseerde in 2014 een historische tentoonstelling rond de Grote Oorlog. In 1914 werd Aarschot bijzonder zwaar getroffen. 173 burgers werden geëxecuteerd en meer dan 400 huizen gingen in vlammen op. Als herdenking portretteerden 173 kunstenaars de oorlogsslachtoffers en gaven hen op die manier opnieuw een gezicht.

9 FOTO'S IN HET STRAATBEELD

GA OP ZOEK NAAR FOTO'S EN/OF POSTKAARTEN VAN DE GEMEENTE OF DE STAD TIJDENS DE OORLOGSJAREN, EN STEL ZE TENTOON IN HET STRAATBEELD.

De heemkundige kring of het gemeentelijke archief kan je zeker helpen. Je kan de foto's op verschillende manieren in het straatbeeld brengen, eventueel in combinatie met verhalen of gedichten over oorlog en vrede.

- Groot:
 - Als banners of beachflags op straat
 - Op grote kubussen of modules
 - Op groot canvas
- Of kleiner:
 - In etalages van winkels
 - Achter de ramen van huizen

WAAR

Je hangt de foto's best zo dicht mogelijk bij de plaats waar ze genomen werden, of langs de belangrijkste verkeersassen waar je veel mensen bereikt.

Een alternatief vormen de straten en pleinen waarvan de naam verwijst naar de oorlog. Bijvoorbeeld, de 10de Linie Regimentstraat, 4de Liniestraat, Oudstrijdersplein, Elf Novemberstraat, Plein van de Verdraagzaamheid, Jagers-te-Voetlaan. Ook gedenksites – begraafplaatsen, gedenktokens, monumenten – lenen zich voor deze openlucht tentoonstelling.

10 DE OORLOG VANDAAG

OORLOG IS VANDAAG NOG BITTERE ERNST. VEEL MENSEN MOETEN OP DE VLUCHT, OP ZOEK NAAR EEN BETERE WERELD VOOR ZICHZELF EN HUN FAMILIE.

Het einde van de Grote Oorlog kan in jouw gemeente een aanleiding zijn om stil te staan bij de oorlogs- en vluchtelingenproblematiek vandaag.

Dat kan op verschillende manieren.

- Zet samen met een centrum dat instaat voor de opvang of begeleiding van vluchtelingen een tentoonstelling op. Toon hun verhalen naast die van mensen uit jouw stad of gemeente die 100 jaar geleden ook op de vlucht moesten.

- Nodig de Cosmogolem uit in je gemeente. Deze grote houten reus heeft een hart waarin je vredeswensen kan posten. Een unieke blikvanger op het dorps- of schoolplein. Of maak er een groots project van samen met de scholen of verenigingen in je buurt en bouw samen jullie eigen Cosmogolem.

www.cwrm.be/nl/cosmogolem

- Laat samen met de basisscholen vredesballonnen de lucht in. De kinderen noteren op het kaartje aan de ballon hun vredeswens, of ze maken een tekening. Zet ook een mailadres op het kaartje. Wie de ballon vindt, kan er zijn vredeswens kwijt. Wil je hiervoor graag een sjabloon ontvangen? **Mail ons via grootoorlog@vlaamsbrabant.be.**

Jongeren op de vlucht

De provincie Vlaams-Brabant wil de verhalen van kinderen en jongeren op de vlucht onder de aandacht brengen. Ze wil dat doen via een publicatie voor jongeren van het secundair onderwijs, waarin herinneringseducatie over de Eerste Wereldoorlog wordt gekoppeld aan de ervaringen van vluchtelingen vandaag.

Met deze publicatie wil de provincie de doelgroep stimuleren om zich in te leven in het thema vluchten, begrip op te brengen voor de ervaringen van vluchtelingen en parallellen te trekken tussen de ervaringen van vluchtelingen vroeger en vandaag.

De publicatie start met een heldere inleiding, waarin de vluchtelingensituatie tijdens de Eerste Wereldoorlog en nu wordt geschetst. De hoofdmoot van de publicatie bestaat uit vijf historische getuigenissen van kinderen, jongeren of ouders uit Vlaams-Brabant over vluchten tijdens de Eerste Wereldoorlog en vijf getuigenissen van hedendaagse vluchtelingen die in Vlaams-Brabant verblijven. De verhalen worden paarsgewijs aan elkaar gekoppeld. Telkens staat het verhaal van een vluchteling van toen naast het verhaal van een vluchteling van nu.

Binnen elk paar wordt gefocust op één thema, een rode draad die de twee verhalen met elkaar verbindt. Denk hierbij aan de eerste schoolervaring in het nieuwe gastland of de eerste indrukken die vluchtelingen hadden na de aankomst in een nieuw land.

Dit boekje zal in het vroege voorjaar 2018 beschikbaar zijn en te bestellen via www.vlaamsbrabant.be/publicaties

11 EEN DUWTJE IN DE RUG?

EEN FINANCIËEL DUWTJE.
MISSCHIE N KOMT JOUW INITIATIEF
WEL IN AANMERKING VOOR EEN SUBSIDIE?

Eénmalige oproep voor het ondersteunen van initiatieven in het kader van 100 jaar einde WOI

Wil je met deze inspiratiekit aan de slag om toeristisch relevante initiatieven uit te werken naar aanleiding van 100 jaar einde van de Grote Oorlog? Of zijn er reeds plannen om WOI-gerelateerde gebeurtenissen, personen en plaatsen of ruimtes in de kijker te plaatsen? Dan is er goed nieuws want de provincie Vlaams-Brabant organiseert een eenmalige oproep naar openbare besturen, feitelijke verenigingen, vzw's en scholen om dergelijke initiatieven financieel te ondersteunen.

De volgende toetsingscriteria worden gehanteerd:

- Bijdragen aan het in herinnering houden van het WOI-verleden op één of meerdere plekken in één of meerdere gemeenten in Vlaams-Brabant.
- Het op een historisch onderbouwde wijze onder de aandacht brengen van WOI-gerelateerde gebeurtenissen, personen en plaatsen of ruimtes.
- De kwaliteit en bovenlokale uitstraling van het project.
- De communicatie en participatiegraad van het publiek.

- De financiële haalbaarheid en realisatiegraad tijdens het kalenderjaar van toekenning.

- Vallen buiten de mogelijkheden tot subsidiëring:

- loonkosten eigen aan de organisator
- initiatieven die onderdeel zijn van de jaarlijkse werking van de organisator
- projectonderdelen die reeds een Vlaamse of andere provinciale subsidie ontvangen.

Indiendata: 5 januari 2018 of 30 maart 2018.

De subsidie bedraagt maximaal 50% van de projectkost, met een maximum van 5.000 euro. Een projectvoorstel kan op basis van een aanvraagformulier met beschrijving van het project, de timing, de begrote onkosten en met vermelding van een organisatieverantwoordelijke.

Meer info:
www.toerismevlaamsbrabant.be/oorlog of
willem.vandenhoeck@vlaamsbrabant.be

Een promotioneel duwtje

Via www.toerismevlaamsbrabant.be/ oorlog zetten we het project van jouw stad of gemeente in de kijker. Breng ons dus op de hoogte van jouw toeristische initiatieven voor de herdenking van het einde van de Grote Oorlog.

Eénmalige oproep voor het ondersteunen van onroerend erfgoedinitiatieven in het kader van 100 jaar einde WOI

In 2018 zullen vele gemeenten in Vlaams-Brabant 100 jaar einde WOI in de kijker plaatsen.

Om de herinnering aan WOI ook op langere termijn levend te houden, wordt er een eenmalige oproep gelanceerd naar openbare besturen met het aanbod om initiatieven te ondersteunen die betrekking hebben op:

- 1) het opwaarderen van (de omgeving van) onroerend erfgoed dat in directe relatie staat tot WOI of
- 2) het op onroerende wijze betekenisvol onder de aandacht brengen van WOI-gerelateerde gebeurtenissen, personen en plaatsen/ruimtes.

De volgende toetsingscriteria worden gehanteerd:

- Bijdragen aan het in herinnering houden van het WOI-verleden op één of meerdere plekken in één of meerdere gemeenten in Vlaams-Brabant.
- Betrekking hebben op het opwaarderen van (de omgeving van) onroerend erfgoed dat in directe relatie staat tot WOI of op het op onroerende wijze betekenisvol onder de aandacht brengen van WOI-gerelateerde gebeurtenissen, personen en plaatsen/ruimtes.

- Inzetten op maximale samenwerking met heemkundige en geschiedkundige kringen.
- Beperkt zijn tot duurzame initiatieven en dus geen tijdelijke ingrepen betreffen.
- Onderbouwd zijn op historisch vlak.

Het initiatief moet vallen buiten de mogelijkheden tot subsidiëring via Vlaamse of andere provinciale subsidiekanalen (reglementen 'ondersteuning onderhoud' en 'ontsluiting onroerend erfgoed'), maar kan wel een niet-subsidieerbaar onderdeel zijn van een groter project dat via deze reglementen een subsidie ontvangt.

Het project moet vallen binnen de vooropgestelde timing: de projecten:

- mogen nog niet uitgevoerd of in uitvoering zijn bij indiening;
- moeten starten vóór juli 2018;
- kunnen gerealiseerd worden tot november 2019.

Indiendata: 5 januari 2018 of 30 maart 2018.

De subsidie bedraagt maximaal 50% van de projectkost, met een maximum van 5.000 euro. Een projectvoorstel kan op basis van een aanvraagformulier met beschrijving van het project, de timing, de begrote onkosten en met vermelding van een organisatieverantwoordelijke.

Meer info: www.vlaamsbrabant.be/WOI
of erfgoed@vlaamsbrabant.be

**OOK TOERISME VLAAMS-
BRABANT ZET HET EINDE
VAN DE GROOTE OORLOG
IN DE KIJKER MET ENKELE
BOEIENDE PROJECTEN VOOR
DE BEZOEKERS, FIETSERS EN
WANDELAARS.**

De unieke site van de Panquinkazerne in Tervuren krijgt een kleedje van klaprozen. Deze knappe klaprozenstructuur is een vredessymbool en herinnert aan onze Belgische soldaten en gesneuvelden. De installatie is te bewonderen van 20 juni 2018 tot 11 november 2018 als unieke toeristische publiekstrekker.

De kloostertuin van de Engelenburcht in Tildonk is de ideale plek om stil te staan bij oorlog en vrede. Honderd jaar geleden werd het klooster bezet door de Duitsers. In de stiltetuin komt een herdenkingsboom waar - naar de sfeer van een Japanse tuin - bezoekers haiku's in kunnen hangen rond het thema 'vrede & hoop'.

Een tentoonstelling in het Belevingscentrum '14-'18 in Tildonk toont dat oorlog jammer genoeg ook vandaag nog realiteit is voor veel mensen.

Meer weten?
www.toerismevlaamsbrabant.be/oorlog.

Klein in de GROOTE OORLOG

Inspiratiegids voor het 4de, 5de en 6de leerjaar

Misschien maken scholen in je stad of gemeente plannen om in 2018 aan de slag te gaan rond het einde van de Grote Oorlog?

Dan hebben we goed nieuws. De provincie Vlaams-Brabant ontwikkelde in 2014 namelijk een inspiratiegids om leerkrachten van het basisonderwijs (2e en 3e graad) te helpen om de Grote Oorlog een plaats te geven in de klas.

In de gids vind je tientallen lesideeën om leerlingen een kijk te geven op het leven tijdens de Grote Oorlog. In de lesideeën worden ook heel wat linken gelegd met de schoolomgeving, de familiegeschiedenis van leerlingen en de maatschappelijke actualiteit. Hierdoor blijft de inspiratiegids ook nu brandend actueel.

De inspiratiegids is geen handboek met een stappenplan dat je van A tot Z dient te volgen. Neen, de gids heeft tot doel een keuzemenu van vernieuwende ideeën aan te bieden. De leerkracht kiest zelf op basis van wat de leerlingen interesseert, wat als nuttige aanvulling kan dienen op de handboeken, wat het beste aansluit bij het niveau van de leerlingen of wat binnen de school een aandachtspunt is, ...

Wil je graag een exemplaar van deze inspiratiegids toegestuurd krijgen voor de scholen in jouw stad of gemeente? Stuur dan een mailtje naar erfgoed@vlaamsbrabant.be

MEER INFO

Toerisme Vlaams-Brabant

Provincieplein 1 - 3010 Leuven

toerisme@vlaamsbrabant.be

Els Salembier | tel. 016 26 76 33

Beleidsverantwoordelijke

Monique Swinnen

gedeputeerde voor toerisme

www.toerismevlaamsbrabant.be/oorlog

November 2017